STOCKHOLMS UNIVERSITET

Psykologiska institutionen

Psykoterapeutprogrammet

Kursanvisningar för kurs PSTP36/3004, VT25
”Psykoterapi under handledning”, PDT, 22,5 hp
Kursgrupp PTU23, handledning fredag eftermiddag

Välkommen till kursen Psykoterapi under handledning inriktning psykodynamisk psykoterapi (PDT) på psykoterapeutprogrammet! Kursanvisningarna utgår från den kursplan som är gemensam för psykoterapeutprogrammets inriktningar, men detaljerade anvisningar gällande undervisning, kurskrav och examination är specifika för inriktning PDT och i förekommande fall för dess specialistinriktning. Kursanvisningarna utgår från kursplan, fastställd av styrelsen för Psykologiska institutionen 2018-06-27, senast ändrad 2020-02-18.

Kursens innehåll

Kursen påbörjas termin ett, med ett introduktionstillfälle i november, samt två handledningstillfällen på långtidsterapin i december respektive januari. Handledningen sker i grupper om max fyra studenter. Den består av två block - långtidsterapi och korttidsterapi - i olika grupper och med olika handledare i de två blocken. Långtidshandledningen pågår till och med termin fem. Handledningen för korttidsterapi pågår under terminerna fem och sex. Metoden som används på korttidsmomentet är *Dynamic Interpersonal Therapy* (DIT).

Sammanlagt utgörs handledningen av 200 timmar (45 min), varav 188 timmar är direkt handledning och 12 är handledarnas deltagande i obligatoriska handledarmöten. Inom handledningsgrupperna sker varje termin en obligatorisk evaluering av varje student.

Handledningen är förlagd till fredag eftermiddag. Exakta datum/tider bestäms av handledarna i samråd med handledningsgrupperna.

Handledningsgrupperna kan, om behovet uppstår, komma att ändras under utbildningens gång. Även antalet grupper kan komma att ändras. För DIT-handledningen får studenterna alltid en ny handledare. Om möjligt bildas även nya handledningsgrupper.

Handledarna är erfarna psykoterapihandledare. För psykologer som går utbildningen som specialistinriktning krävs dessutom att handledarna är legitimerade psykologer. Handledningen ska i dessa fall ske i grupper med psykologer och även inkludera psykologspecifika professions aspekter på det kliniska arbetet.

Allt terapiarbete ska bedrivas på den studerandes ordinarie arbetsplats. I undantagsfall, och om tillgång till lämplig patient föreligger, kan patient vid Psykologiska kliniken vid Psykologiska Institutionen komma ifråga. Patienterna skall var vuxna (>18 år), men i undantagsfall kan terapier med patienter som fyller 18 under behandlingen komma i fråga. Handledningen sker alltid i psykologiska institutionens lokaler.

Långtidspsykoterapin skall bedrivas med en patient 2 sessioner/vecka, alternativt två parallella terapier 1 session/vecka om det bedöms lämpligast. Specifikt upplägg bestäms i samråd med handledaren efter bedömning av patientens problematik och förutsättningar.

Två på varandra följande DIT-korttidsterapier ska bedrivas 1 gång/vecka vardera.

Alla terapisessioner skall spelas in på video för handledningen. Studenten ansvarar själv för inspelningsutrustning och för att det inspelade materialet hanteras enligt gällande förordningar. Samtyckesblankett för inspelning skall lämnas till patienten (optimalt innan första bedömningssamtalet) och skrivas under innan något material spelas in. Inspelningarna ska raderas så snart handledningen avslutats. Inspelningarna ersätter inte skriftliga sessionsrapporter utan skall ses som ett komplement till dessa. Dokumentet ”Stöd för andvändning av video i handledning” finns på Athena.

Förväntade studieresultat

De förväntade studieresultaten ska fördjupas och vidmakthållas genom hela kursen. För godkänt resultat på kursen ska studenten:

- Visa förmåga att på ett fördjupat sätt integrera teoretisk, psykodynamisk kunskap och dennas kliniska tillämpning.
- Visa sådana fördjupade färdigheter som krävs för att självständigt genomföra diagnostiska bedömningar samt upprätta muntliga kontrakt, genomföra och kritiskt utvärdera psykoterapier.
- Visa förmåga att med berörda parter muntligt och skriftligt redogöra för åtgärder och behandlingsresultat samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa.
- Visa förmåga att fortlöpande utveckla självkännedom och empatisk förmåga.
- Visa förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna.
- Visa fördjupad förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående.
- Visa förmåga att i såväl terapi- som handledningssituationen kunna kommunicera interventioner och processer såväl muntligt som skriftligt, samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa.
- Visa fördjupad förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.
- Visa fördjpad förmåga att arbeta enligt den psykodynamiska metoden vad gäller exempelvis teknisk neutralitet och att göra adekvata interventioner.
- Ha fördjupad förmåga att reflektera över och handskas med överföring/motöverföring samt omedveten kommunikation i det terapeutiska arbetet.
- Visa förmåga att fortlöpande utveckla självkännedom och empatisk förmåga.
- Ha fördjupad förmåga att upprätthålla en flexibel psykoterapeutisk hållning.
- Besitta kunskaper som kan bidra till utveckling av yrke och verksamhet.

Kurskrav

Som godkänd långtidspsykoterapi räknas patientärende där studenten gjort en inledande bedömning och genomfört en psykoterapi utifrån denna, samt utvärderat arbetet genom en psykoterapisammanfattning som diskuteras i handledningsgruppen under termin 3-4 samt under termin 5. Som godkänd korttidspsykoterapi räknas patientärende där studenten gjort en inle-

dande bedömning och genomfört en psykoterapi utifrån denna, samt utvärderat arbetet muntligt i handledningsgruppen. *Allt psykoterapeutiskt behandlingsarbete skall genomföras och avslutas inom ramen för utbildningen*.

Vidare ska den studerande:

- Visa förtrogenhet med och arbeta i enlighet med etiska och juridiska riktlinjer i aktuella ärenden.
- Genomföra diagnostisk bedömning och samtal med det antal patienter som anvisas av handledare/examinator.
- Hålla handledaren informerad om terapiarbetet, exempelvis genom skrivna sessionsrapporter, samt kunna använda handledningen på ett adekvat och flexibelt sätt.
- I samtal med handledare diskutera den egna utveckling i relation till de förväntade studieresultaten varje termin.
- Hålla handledaren informerad om behandlingsarbetet samt kunna använda handledningen på ett adekvat och flexibelt sätt Skriva sessionsrapporter och psykoterapisammanfattning enligt anvisningar.
- Aktivt och flexibelt delta i grupphandledningens diskussioner kring egna och andras patientärenden.
- I skrift kunna redogöra för bedömning samt behandling enligt gällande anvisningar.
- Visa förtrogenhet med och arbeta i enlighet med etiska och juridiska riktlinjer i alla ärenden.

All handledning är obligatorisk. Om särskilda skäl föreligger kan examinator efter samråd med berörd handledare medge den studerande befrielse från skyldigheten att delta i viss obligatorisk undervisning. Studenten kan då åläggas en kompensationsuppgift.

Viss kurslitteratur kan förekomma och fastställs i förekommande fall av Psykologiska institutionens styrelse.

Kunskapskontroll och examination

Uppnående av de förväntade studieresultaten, uppvisat genom det egna psykoterapeutiska arbetet, aktivt deltagande i handledning samt fullgörandet av kurskraven, utgör grund för examination. Vad gäller psykoterapisammanfattningarna ska dessa sammanställas och diskuteras först i handledningsgruppen med handledaren termin tre-fyra, samt fem (för en mall för detta, se nedan), samt därefter examineras i handledningsgruppen tillsammans med examinator under termin sex. För kursen görs en sammanvägd bedömning där alla delarna av kursmomentet ska vara godkända: psykoterapier, handledning, samt psykoterapisammanfattningar. Studerande och handledare evaluerar studentens utveckling i relation till de förväntade studieresultaten i slutet av varje termin (se evalueringsformulär, nedan). Vid dessa tillfällen bedömer även handledaren om terminens handledningsarbete är godkänt och lämnar detta underlag till examinator (kursansvarig).

Fullgörandet av varje examinationsmoment är en förutsättning för att få delta på nästföljande examinationsmoment. Det betyder att varje termin måste vara godkänd för att studenten ska få fortsätta på nästkommande termin. Slutbetyg sätts efter genomgången hel kurs, dvs. i slutet av termin 6. Underlag för detta är handledarens bedömningsunderlag samt ett examinerande seminarium på termin 6, samt kurskrav i övrigt.

Slutbetyg på kursen ska inte ges förrän studenten har fullgjort samtliga obligatorier. Betygskriterierna godkänd och icke godkänd tillämpas.

Principer och rutiner för underkännande eller avbrytande av patientarbete

Om kurskraven i mindre omfattning inte är uppfyllda vid terminsslut kan terminsbetyg på kursen ej sättas. Studenten behöver då fortsättningsregistrera sig själv på den termin där betyg saknas. Om lärandemålen i mindre omfattning inte är uppfyllda upprättas en handlingsplan som exempelvis kan innebära återkkopplingssamtal med handledare och kursansvarig och/eller att den studerande anmodas att utföra en kompletteringsuppgift. Vid mer omfattande brister med avseende på uppfyllande av kurskrav och uppnående av lärandemål, underkänns studenten på terminen och får gå om den i dess helhet.

I de fall en student blir underkänd ska studenten informeras om underkännandet och skälen därtill i ett samtal med examinator och handledare.

Examinator kan avbryta patientarbetet i utbildningen och även underkänna en student under pågående eller avslutad termin, om handledare eller examinator gör bedömningen att studenten uppvisar sådana brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för psykoterapeutisk behandling riskeras, eller att det finns risk för att studenten kan komma till skada.

Förutsättningar för studenten att återuppta patientarbetet

Om en studerande underkänns ges ytterligare en möjlighet att fullgöra kursen. Vid ett andra underkännande underkänns studenten slutligt.

Nytt handlett patientarbete inom ramen för utbildningen kan tidigast påbörjas terminen efter att underkännandet skett. En åtgärdsplan, som följer studenten i det fortsatta arbetet, ska därvid upprättas. Den sedvanliga kontrollen av studentens kunskaper, färdigheter och förhållningssätt kan kompletteras, exempelvis genom fortlöpande granskning av inspelade psykoterapisessioner. Studenten kan anmodas att förlägga det nya patientarbetet till Psykologiska Institutionens psykoterapimottagning. Examinator skall tillsammans med handledare och studierektor, samt i förekommande fall den ansvarige för den psykodynamiska inriktningen på psykoterapimottagningen, fortlöpande kontrollera att patient eller student inte kommer till skada.

För ytterligare upplysningar om handläggning av ärende vid underkännande se gällande kursplan.

Plagiat, fusk och otillåtet samarbete

Som en del i ditt ansvar som student ingår att känna till de regler som finns för examination. Utförlig information finns både på institutionens och Stockholms universitets hemsida www.su.se/regelboken. Lärare är skyldiga att anmäla misstanke om fusk och plagiat till rektor och disciplinnämnden. Plagiat och fusk blir alltid ett disciplinärende och kan leda till avstängning. Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (gäller även enstaka meningar) och inte ange varifrån detta kommer. Detta gäller även texter du själv skrivit tidigare (självplagiat). Till fusk räknas till exempel att ha med otillåtna hjälpmedel, som mobil, på prov. Att ha studiegrupper tillsammans är utvecklande och tidsbesparande, men när det kommer till examinationsuppgifter måste du vara noggrann med att arbeta själv (om inte annat tydligt anges) för att inte riskera att det ska räknas som otillåtet samarbete.

Kursmaterial som återfinns på Athena

- ✓ Studentförsäkran

- ✓ Informerat samtycke
- ✓ Stöd för användning av video i handledning
- ✓ Patientdatalagen
- ✓ Patientlagen
- ✓ Patientsäkerhetslagen
- ✓ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården
- ✓ Etik och psykoterapi – etisk kod för psykoterapeuter
- ✓ Yrkesetiska principer för psykologer i Norden

Mallar för terminsevaluering samt psykoterapisammanfattning, se nedan.

KURSANSVARIG OCH EXAMINATOR

Peter Lilliengren

Albanovägen 12

Plan 4, rum D4420

Tel: 08-16 38 82

Epost: peter.lilliengren@su.se

TERMINSEVALUERING OCH GODKÄNNANDE AV PSYKOTERAPI UNDER HANDLEDNING

Student: **Handledare:**

TEXTA **TEXTA**

Termin (ringa in): **2** **3** **4** **5** **6**

Typ av terapi (ringa in): **Långtids** **Korttids**

Börja med ett ömsesidigt samtal kring hur det går för studenten, styrkor och sådant som även fortsättningsvis behöver jobbas med.

Handledaren gör vid slutet av varje termin en bedömning av i vilken utsträckning studenten uppnått lärandemålen (och uppfyllt kurskraven), från" på grundläggande nivå" termin 2, till "på fördjupad nivå" termin 5&6.	Uppnått	Ej helt uppnått*	Ej uppnått**
Studenten ska:			
- visa förmåga att på ett fördjupat sätt integrera teori och praktik			
- uppvisa färdigheter i att självständigt genomföra diagnostiska bedömningar			
- visa förmåga att göra åtgärdsbedömningar utifrån en helhetssyn på människan och med beaktande av vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter			
- visa förmåga att igångsätta, genomföra och utvärdera terapier (anpassat efter var i terapiprocessen studenten befinner sig)			
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för psykoterapeutiska åtgärder, processer och behandlingsresultat			
- kunna arbeta aktivt och psykodynamiskt i handledningen, såväl vad gäller det egna som övriga studenters terapeutiska arbete			
- kunna författningsenligt dokumentera sitt terapeutiska arbete			
- visa förmåga till utveckling av självkännedom och empati			
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt till patienter och deras närstående, inkluderande etiska aspekter av psykoterapeutiskt arbete			

- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sitt professionella kunnande			
- uppvisa färdigheter i den psykodynamiska, psykoterapeutiska metoden (inkluderande att göra utifrån patientens behov adekvata interventioner; att reflektera över och handskas med överföring och motöverföring; att kunna identifiera omedveten kommunikation; att ha förståelse för ”teknisk neutralitet”)			
- kunna aktivt och flexibelt använda sig av grupphandledningen			
- ha uppfyllt kravet på närvaro			

**Ej helt uppnått på ett eller flera lärandemål/kurskrav innebär att handledaren diskuterar eventuella konsekvenser med kursansvarig/examinator. Studenten kan komma att behöva utföra någon form av komplettering.*

***Ej uppnått på ett eller flera lärandemål innebär att lärandemålen och/eller kurskraven inte uppnåtts i så hög grad att betyget Underkänd på terminen kan komma ifråga. Beslut om detta fattas av kursansvarig/examinator.*

Datum:

Handledarens underskrift……

Anvisningar för psykoterapisammanfattning, handledd psykoterapi, PDT

Psykoterapisammanfattningar ska skrivas på långtidsterapin vid två tillfällen: under slutet av termin tre eller början av termin fyra (enligt handledarens instruktion), samt under termin fem. Sammanfattningarna ska presenteras och diskuteras inom respektive handledningsgrupp, samt läsas och signeras av handledaren. Därefter examineras den slutliga psykoterapisammanfattningen av examinator på schemalagd tid under termin sex. Sammanfattningen ska omfatta 5-6 A4-sidor med enkelt radavstånd.

Vid första evalueringstillfället medtages punkterna fram till och med ”Psykoterapiprocessen”. Vid den slutliga sammanfattningen termin fem utvecklas alla punkter och inkluderas även de två sista (”Psykoterapins avslutningsfas” & ”Vad har hänt?”).

SAMMANFATTNINGEN SKA INNEHÅLLA FÖLJANDE:

Formalia

Patientens kön och ålder

Psykoterapeutens namn och grundyrke

Handledarens namn

Psykoterapins längd, frekvens samt eventuella återbud

INLEDANDE SAMTAL

Patientens skäl att söka hjälp

Hur beskriver patienten sitt lidande alternativt sina problem? Patientens manifesta samt latenta förväntningar på vad psykoterapin skall medföra? Dina reflektioner?

Kontrakt och ramar

Hur ser kontraktet ut?

Har ramarna förändrats under terapiprocessens gång? I så fall hur och varför?

Patientens livssituation vid terapins början

Kort om familjeförhållanden, relationer, arbetssituation etc. Beskriv patientens upplevelser av dessa.

Din professionella förståelse av patientens situation?

Levnadshistoria (anamnes)

Kort och relevant sammanfattning av patientens liv.

Psykodynamiska diagnostiska hypoteser i psykoterapins inledning

Psykodynamiska diagnostiska hypoteser efter de inledande orienterande samtalen? Hur kunde du förmedla detta till patienten? Hur reagerade patienten på det? Kan du, i teoretiska termer beskriva patientens reaktion?

Kort om hur dina psykodynamiska diagnostiska hypoteser har förändrats under terapin?

PSYKOTERAPIPROCESSEN

Teman i psykoterapin

Huvudteman och utveckling av patientens narrativ kring dessa under terapin.

Försvar, motstånd, iscensättningar i terapin.

Hur uppfattar du patientens latenta kommunikation?

Relationen patient– psykoterapeut

Reflektera kring överföring – motöverföring under terapins gång, exemplifiera de teoretiska begreppen i olika situationer.

Beskriv med vanliga ord *och* med professionella termer hur patienten har varierat i närhet, distans, tillit, etc. i förhållande till dig och hur detta har påverkat dina känslor. Hur kan du förstå patientens varierande känslomässiga tillstånd?

Hur har ditt förhållningssätt till patienten varierat under olika skeden i psykoterapin och hur kan du förstå detta?

Hur har din teoretiska förståelse av din patient påverkat dina terapeutiska interventioner? Exemplifiera.

Hur har din förmåga till teknisk neutralitet och härbärgerande förändrats under terapins olika skeden? Exemplifiera

Har terapin ställt dig inför några etiska dilemman?

PSYKOTERAPINS AVSLUTNINGSFAS (Termin fem)

Belys såväl teoretiska som upplevelsemässiga aspekter med fokus på det som gestaltats i mötet.

VAD HAR HÄNT? (Termin fem)

Patienten

Vad har förändrats under psykoterapin? Beskriv såväl inre som yttre förändringar hos patienten!

Psykoterapeuten

Vad har du lärt om dig som psykoterapeut av arbetet med denna patient? Vilka hinder och vilka möjligheter har du upptäckt hos dig?

Hur har ditt terapeutiska arbete och handledningen på det påverkat din utveckling som psykolog? (Gäller psykologer som går utbildningen som specialistutbildning.)

Vilken betydelse har handledaren haft för din utveckling som psykoterapeut?

Vilken betydelse har gruppen haft för din utveckling som psykoterapeut?